

Det estetiskes betydning i medier, kunst og kultur for barn?

Om barns forståelse av å miste noen og musikkens ”affordance”

- et musikkeksempel fra kulturindustrien

I paperet rettes blikket mot den delen av barnekulturen som kan betegnes som *musikk av voksne for barn*, ytterligere avgrenset til kulturindustriell musikk. Paperet har bakgrunn i et pågående PhD-prosjekt hvor spørsmål omkring hvordan musikk gjøres¹ i barnehagen står sentralt. Musikalske kulturindustrielle produkter antas å være signifikante bidragsytere til den enkelte barnehages musikkultur.

Moderne kommunikasjon og teknologi har gjort musikalsk pluralisme til en del av dagliglivet (Cook 1998), og allerede i 1979 ble det hevdet at barn ”aldri tidligere har [...] vært så kraftig utsatt for en voksen-dirigert musikkpåvirkning som nettopp i dag – i massemedienes tidsalder” (Bjørkvold 1979:9). En annen påstand er at barn i dag har hørt mer musikk før de når skolealder enn deres oldeforeldre gjorde gjennom hele livet (Sundin 1995). Sundin påpeker videre endringer både i barns repertoar og i budskapene som formidles, nemlig ulike livsstiler og identiteter (ibid). Nettopp endringer som skyldes teknologi og kulturindustri ser ut til å stå sentralt når voksne beskriver dagens musikalske barnekultur. Men hvordan ser det musikkulturelle landskapet ut i ”barnehøyde”? Hvilken betydning har den kulturindustrielle musikken sett fra barns synsvinkel? I dette paperet forsøkes noe av dette belyst gjennom problemstillingen:

Hvilken estetisk betydning kan musikalske kulturindustrielle produkter ha for barn i deres hverdag?

Paperet tar utgangspunkt i et konkret eksempel hvor en sang fra en Barne-TV-serie² på dramatisk måte fikk en estetisk erkjennende funksjon for barn i en skoleklasse. Sangen, som også ble gitt ut på CD, handler om å miste noen man er glad i; forvirring, usikkerhet, frykt, fortvilelse, lengsel, savn og, sist men ikke minst, om det å forsone seg med at et menneske man var nær aldri kommer tilbake. Sangen ble sunget i klassen i adventstiden og fikk fornyet aktualitet da læreren uventet omkom i romjulen samme år.

Sangens estetiske betydning kan ses i lys av *potensialet* den har for erkjennelse. Et sentralt begrep er derfor *affordance* (DeNora 2000), som refererer til hva musikken kan *tilby* lytteren. Om og på hvilken måte lytteren oppfatter og benytter seg av tilbudet, avhenger av lytteren selv og situasjonen musikken spilles i. I paperet diskuteres derfor både innenom- og utenommusikalske forhold som kan ha spilt en rolle for den erkjennelses-estetiske funksjonen sangen etter hvert kom til å fylle for barna den aktuelle skoleklassen.

¹ Refererer til Dorothy Smith (2005): *Institutional Ethnography. A sociology for people*, Alta Mira Press. Intensjonen er å beskrive samfunnet gjennom øynene til dem som lever i miljøet man ønsker å undersøke, og som daglig kjenner dette på kroppen, som ”embodied knowledge”.

² ”Jul i Blåfjell”, Barne-TV-serie sendt som adventskalender i Norsk Rikskringkasting (NRK) i desember 2004. Produsert av NRK.

The understanding of loosing someone and the music's "affordance" - a music example from the culture industry

The aim of this paper is to put focus on the part of child culture often described as *music made by adults for children*, the music, more precise, being the music manufactured by the culture industry. The paper has its background in an ongoing PhD-project concerning how music *is done*³ in Norwegian kindergartens. Products of the music industry are assumed to be significant contributors to the music culture of the different kindergartens.

Modern communications and technology have made musical pluralism part of everyday life (Cook 1998), and already in 1979 it was claimed, that children never earlier had been exposed to such massive adult-governed musical influence as today – in the age of the mass media (Bjørkvold 1979:9). It is also presumed that the children of today's western world have heard more music by the age of six than their great grandparents did all through life (Sundin 1995). Sundin brings to our attention the changes in the children's repertoire and the messages conveyed through the music; different lifestyles and identities (ibid). Precisely this, the changes in the music of the child culture, caused by technology and cultural industry, seems to be at the very core of several adult's descriptions of today's musical child culture. But what does this landscape look like from a children's point of view? What significance has the musical products of the culture industry for the children themselves? Through this paper I will try to shed some light on this, by asking the question:

What aesthetic significance may the musical products of the culture industry have in children's everyday life?

The paper takes its starting point in an example where a song from a children's programme on NRK⁴ quite dramatically came to have an aesthetic function for children in a particular school-class. The song, which is also available on CD, deals with the experience of loosing a loved one; confusion, uncertainty, fear, despair, longing, sorrow, and – last but not least – reconciliation; to come to terms with and accept the fact that someone who was close to you, is gone. The song was sung by a teacher and her class during Advent, and its current interest was renewed when the teacher unexpectedly died during the following Christmas.

The aesthetic significance of the song can be seen in the light of its aesthetic *potential*. A central concept is therefore *affordance* (DeNora 2000), which refers to what the music can afford the listener. If, and in what way, the listener perceives and makes use of the music's affordances depends on the listener him-/herself, and the situation in which the music is played. This paper discusses both intra- and extramusical conditions which may have played a role in giving the song the aesthetic function it came to fill.

³ Smith, Dorothy (2005): *Institutional Ethnography. A sociology for people*, Alta Mira Press.

The intention is to see society through the eyes of the people who actually live and experience it, as "embodied knowledge".

⁴ "Jul i blåfjell", produced by Norsk Rikskringkasting (NRK), 2004.

Litteratur:

Bjørkvold, Jon-Roar (1979): *Barnesangen - vårt musikalske morsmål*, Cappelen.

Cook, Nicholas (1998): *Music. A Very Short Introduction*, Oxford University Press.

DeNora (2000): *Music in Everyday Life*, Cambridge University Press.

Smith, Dorothy (2005): *Institutional Ethnography. A sociology for people*, AltaMira Press.

Sundin, Bertil (1995): *Barns musikaliska utveckling*, Liber Utbildning.